

ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ПОЛІТОЛОГІЯ

Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство 0811 Crop and livestock production	
Спеціальність	201 Агроніомія Agronomy	
Освітній ступінь	Перший (бакалаврський)	
Викладач	Подкур Віталій Олександрович	
	Посада	Викладач суспільних дисциплін
	Науковий ступінь	
	Вчене звання	
	Контактний тел.:	(097) 94-98-837
	E-mail	vitaliyodkur@ukr.net
	Робоче місце	Ауд. 407
Статус дисципліни	Вибіркова компонента ОПП циклу спеціальної (фахової) підготовки	
Час та місце проведення	Відповідно до розкладу	
Кількість кредитів	4 кредити, 120 год.	
Форма контролю	Залік	
Сторінка дисципліни в Інтернеті	Житомирський агротехнічний фаховий коледж - Освітній портал (zhatk.zt.ua)	

Пререквізити навчальної дисципліни: Основи правознавства, Громадянська освіта.

Постреквізити: Соціологія, Правова культура особистості, Правознавство.

Характеристика дисципліни

На зламі XX-XXI ст. на політичній карті світу з'явилось сузір'я нових незалежних країн, які повинні розв'язувати свої проблеми у контексті поглиблення впливу на вироблення політики і становлення демократії явищ глобалізації та інтернаціоналізації. У цих умовах зростає роль політології та політичної освіти як невіддільних складових політичної системи та політичної культури суспільства.

Вивчення політології сприяє уникненню помилок у політичній практиці

та подоланню стереотипного уявлення про політику як виключно про мистецтво управління державою. Але політика – це, насамперед, специфічна соціальна реальність, яка інтегрує та розподіляє потреби й інтереси політичних суб'єктів з метою досягнення стабільності та заради розвитку політичного світу, національної та міжнародної злагоди і безпеки. Розв'язанню цих завдань покликана слугувати політологія, яка являє собою систему та сукупність науково-політичних знань та особливий інститут політичної діяльності.

Метою дисципліни є вивчення основної проблематики сучасної політичної науки, зокрема предмету і методів політології, розвитку політики як суспільного явища, історії політичної думки, проблем функціонування політичного життя, утвердження громадянського суспільства та демократії, функціонування політичної системи й її інститутів, питань політичної свідомості та політичної культури, важливості критичного мислення, проблем світового політичного процесу й міжнародних відносин, напрямків і способів політичного прогнозування, способів та механізмів впливу громади на владу та ін.

Завдання:

– вивчення основних політичних вчень, концепцій та напрямків, політичних феноменів і цінностей (політична діяльність, політичний процес, політична влада, політичний режим, політична система, політичне лідерство, політичний конфлікт, політична культура, демократія, консенсус, громадянське суспільство);

– оволодіння навичками формувати і відстоювати свою життєву (політичну) позицію, чітко розуміти свої громадянські права, свободи і обов'язки, відстоювати принципи громадянського суспільства і правової держави;

– засвоєння вмінь давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних партій і лідерів з позицій загальнонаціональних інтересів;

– орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, мати уявлення про місце і статус України в сучасному світі;

– об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціальну інформацію.

Заплановані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні:

знати: як застосовувати свої знання до розв'язання стандартних питань та практичних завдань (на основі орієнтації у понятійно-категоріальному апараті), висвітлювати основні проблеми сучасної політики, основні політичні події, здійснювати їх коментування та проводити їх політологічний аналіз, здійснювати політологічну рефлексію щодо стану поля політики в Україні, робити політологічний прогноз на базі аналізу політичної ситуації чи події, вміти самостійно мислити у процесі аналізу нестандартних (творчих) проблемних питань та практичних завдань;

уміти:

висловлювати думки засобами діалогічної та комунікативної культури, розуміти політичну дійсність, сформувати гуманістичне ставлення до будь-якого способу буття культури та громадянської позиції, політично осмислювати

особливості українського політичного поля, аргументовано пояснювати свідомий власний політичний вибір, усвідомлювати значення політичної компетентності та політичної участі у процесі створення відповідного образу поля політики.

План вивчення освітньої компоненти

№	Назва теми	Форма вивчення та кількість годин	Завдання до самостійної роботи студента (СРС)
1	Тема 1. Предмет, метод і структура курсу.	Лекція (2 год), СРС (6 год)	Методологія та методи політологічного пізнання. Методика конкретних політологічних досліджень. Парадигми політології. Структура політичного знання. Предмет політології. Закони, принципи та категорії політології. Структура політології.
2	Тема 2. Історія світової політичної думки і становлення сучасної політології.	Семінарське заняття (2 год), СРС (6 год)	Політологія як історична реальність. Політичні вчення кінця XVIII — початку XIX ст. Політичні вчення Стародавньої Греції. Політична думка і світоглядні ідеї Стародавнього Риму. Політична думка часів середньовіччя. Політичні концепції Нового часу. Геополітика, етнополітологія, конфліктологія, кратологія: використання досягнень зарубіжної і вітчизняної політології. Міжнародні відносини і політичні партії у політологічних дослідженнях. Основні школи і течії сучасної зарубіжної політології.
3	Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні: історія і сучасність.	Лекція (2 год), СРС (6 год)	Буття українського народу і формування первісних політичних уявлень. Політична думка Київської Русі Політичні ідеї у Галицько-Волинській державі, великому князівстві Литовському та в Речі Посполитій. Українська політична думка періоду козацько-гетьманської доби. Зародження українського лібералізму. Формування і розвиток національної школи політології у сучасній Україні. Політичні концепції українських мислителів XX ст. Народницька школа в історії української політичної думки: В. Антонович.
4	Тема 4. Політика як соціальне явище.	Семінарське заняття (2 год), СРС (6 год)	Політичні відносини та політичні дії. Політична боротьба та співпраця. Типи політичної взаємодії у сучасному політичному світі. Виникнення політики: причини та

			<p>підходи до з'ясування її сутності.</p> <p>Суб'єкти і об'єкти політики. Соціальна структура суспільства: визначення, генезис і сучасний стан. Соціальні групи у політиці. Соціальне панування: необхідність і сваволя.</p>
5	Тема 5. Громадянське суспільство і політичне життя.	Семінарське заняття (2 год), СРС (6 год)	<p>Поняття громадянського суспільства, його суть, структура, фактори становлення та розвитку. Сучасні уявлення про громадянське суспільство.</p> <p>Специфічне функціонування громадянського суспільства в економічній, соціальній, політичній та духовній сферах. Принципи організації політичного життя громадянського суспільства. Громадянське суспільство як матеріальна та соціальна основи демократичної, правової, соціальної держави. Взаємозв'язок розвитку громадянського суспільства демократії і політичного плюралізму та правового статусу особи. Конституція України і формування громадянського суспільства в Україні.</p>
6	Тема 6 . Демократія як форма і спосіб організації суспільно-політичного життя.	Лекція (2 год), СРС (6 год)	<p>Демократія як гуманістична цінність, процес, спосіб організації та функціонування політичного життя, форма здійснення влади. Суть і основні ознаки демократії. Багатоаспектність демократії як політичного і правового явища (демократія як народовладдя; як ідея, світогляд різних соціальних груп; як суспільно-політичні рухи; як принцип, метод і режим функціонування відповідних політичних систем; як форма держави; як форма організації і діяльності громадських організацій; як єдність прав і обов'язків). Демократія — спосіб і умова діалогу, гласного обговорення проблем, взаємного врахування протилежних інтересів і переконань різних соціальних суб'єктів політичного процесу. Демократія як засіб досягнення консенсусу або послаблення гостроти політичних проблем.</p>

7	Тема 7. Політична діяльність і політичні відносини	Лекція(2 год), СРС (6 год)	<p>Політична діяльність та відносини як зміст і форма політичного життя. Політична діяльність як спосіб участі суб'єктів у виробництві та здійсненні питань політичної влади і вираження політичних інтересів. Структура політичної діяльності, суб'єкти й об'єкти, мотиви, способи їх взаємовпливу. Політична влада як основний об'єкт політичної діяльності.</p> <p>Форми політичної діяльності (управлінська, виконавча, законодавча, судова, контрольна та ін.).</p>
8	Тема 8. Соціально-етнічні спільності та етнополітика.	Лекція(2 год), СРС (6 год)	<p>Сутність і особливість соціально-етнічних відносин. Взаємозв'язок етнічного, національного і соціального у суспільстві. Етнонаціональна структура суспільства: нація, національні та етнічні групи. Сучасні теорії нації: історико-економічна, психологічна, культурологічна та етнологічна. Діалектика етнічного і соціального у суспільстві. Етнонаціональна політика: цілі, принципи, проблеми. Нація та держава. Національний суверенітет. Форми і сутність національно-державних утворень та об'єднань: унітарна держава, федерація, конфедерація, співдружність, співтовариство. Їх основні риси та відмінні ознаки. Культурно- національна автономія: теорія і практика.</p>
9	Тема 9. Політична влада.	Семінарське заняття (2год), СРС (6 год)	<p>Природа і джерела влади та її носії. Влада та її історичні форми. Сучасні теоретичні трактування політичної влади, її сутність. Процес владарювання. Властивості політичної влади, її універсальні та специфічні риси. Універсальні властивості: асиметричність, комбінований характер, ресурсність, кумулятивність, конструюючі здатність. Специфічні властивості: панування і примусовість, артикуляція представництва інтересів груп, надперсональний тиск (верховенство, авторитет, суверенітет, відповідальність), ідеологія, легітимність. Традиційні форми політичної влади.</p>
10	Тема 10. Політична система суспільства.	Лекція(2 год), СРС (6 год)	<p>Місце і роль політичної системи у життєдіяльності суспільства. Політична система як фактор стабілізації та розвитку політичного життя. Сутність і типи сучасних політичних систем. Сучасні уявлення про політичні системи. Системоутворюючі принципи політичної системи. Політична влада як самоутворююча основа політичної системи. Основні функції політичної системи:</p>

			визначення цілей і завдань суспільства, мобілізація всіх ресурсів для досягнення визначених цілей, інтересів усіх шарів суспільства, політичних відносин і поведінки; легітимізація всіх елементів суспільства.
11	Тема 11. Держава у політичній системі суспільства.	Семінарське заняття (2 год), СРС (6 год)	Поняття держави, її ознаки і типи. Різноманітність теоретичних підходів до визначення держави, її ознак і місця у політичній системі суспільства. Відмінності держави від інших суб'єктів політичної системи. Шляхи виникнення держави. Протиріччя держави і громадянського суспільства, механізм їх вирішення. Держава як офіційний представник громадянського суспільства. Типи держав. Функції держави.
12	Тема 12. Політичні партії та партійні системи.	Лекція(2 год), СРС (6 год)	Виникнення політичних партій. М. Дюверже про головні детермінанти утворення політичних партій. М. Вінер про кризу політичної системи та процес модернізації як спонукаючі фактори партійного творення. М. Вебер про три основні етапи генезису політичних партій — аристократичні угруповання, політичні клуби та масові партії. Сутність, типи політичних партій, їх роль у політичному процесі, основні ознаки: наявність організації, тяжіння до влади та ідеологічний характер. Поняття і типи партійних систем. Різні підходи щодо поділу партійних систем. Партійні системи з опозицією та без опозиції. Феномен політичної опозиції.
13	Тема 13. Громадські організації і рухи. Групи тиску.	Лекція(2 год), СРС (6 год)	Лобізм як політичний інститут. Типи лобіювання: вплив на саму владу; відкритий та прихований тиск; вплив на партії, які утримують чи контролюють владу; вплив на громадську думку. Форми впливу. Лобіювання і законодавство. Розвиток груп тиску і лобіювання у політичному житті сучасної України. Неофіційні громадські організації. Визначення та характерні риси громадських рухів. Поняття груп за інтересами. Умови, необхідні для їх конституювання. Різноманітність груп за інтересами. Групи за інтересами у широкому та вузькому значеннях.
14	Тема 14. Політична свідомість і політична культура.	Лекція(2 год), СРС (6 год)	Політична свідомість як форма відображення політичного буття. Обумовленість політичної свідомості

			соціально-економічними, історичними, національними і культурними умовами розвитку суспільства. Політична свідомість суспільства, соціальної групи та особи. Структура політичної свідомості. Культура політичного мислення, політичних процесів. Культура упорядження і функціонування політичних інститутів і способів політичної діяльності. Політична психологія, ментальність і масова свідомість суб'єктів політики.
15	Тема 15. Система міжнародних політичних відносин та національна безпека.	Лекція(2 год), СРС (6 год)	Міжнародні відносини як система і місце у ній політичних відносин. Чотири аспекти аналізу системи міжнародних відносин: системологічний, онтологічний, соціологічний, прогностичний. Суб'єкти, види та принципи міжнародних політичних відносин. Баланс і гармонізація інтересів у сфері світової політики та новий політичний порядок. Діалектика взаємовідносин внутрішньої та зовнішньої політики. Моделювання системи міжнародних політичних відносин і процес їхнього врегулювання. Сутність національного інтересу. Глобалізація і національний інтерес. Залежність національного інтересу від геополітичних чинників. Концепція національної безпеки і національний інтерес. Пріоритети концепції національної безпеки України. Роль України у створенні системи європейської та міжнародної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах: підручник для студентів і аспірантів спеціальності «Політологія». Ужгород, «Гельветика», 2020. 786 с.
2. Гордійчук О. Політологія: навчальний посібник. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2023. 132 с.
3. Гончарук-Чолач Т. Історія українських та зарубіжних політичних вчень. Київ: Ліра-К, 2020. 228 с.
4. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F29_10_2018.pdf

5. Томахів В. Політологія: навчальний посібник. вид. 3-е, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с.
6. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 256 с.
7. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 472 с.

Допоміжна

1. Гарбадин А., Сабара А. Принцип раціональності у процесі ухвалення політичних рішень у суспільствах перехідної демократії. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2020. Випуск 30, с. 125–129.
2. Гобатенко В. П., Остапенко М. А., Горбатенко І. А. Історія політичної думки в Україні: Навч. посіб. Київ: МАУП, 2020. 128 с.
https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ist_polit_dumk.pdf
3. Гордійчук, О. (2021). Перспективи & небезпеки глобалізації для духовного поступу людства: соціально-філософський контекст. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2021. Випуск 39, с. 30–37. http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/39_2021/4.pdf
4. Гордійчук О. (2023). Етнічні стереотипи: особливості формування та функціонування. Українська полоністика. Том 21 № 1 (2023), 73–82.
<https://doi.org/10.35433/2220-4555.21.2023.phyl-1>
5. Гордійчук О. (2023). Онтологічні причини війни Росії в Україні. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки, 2 (94), 86–99.
[https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(94\).2023.86-99](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(94).2023.86-99)
6. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу [Текст]: аналіт. доп. [кол. авт.: Я. А. Жаліло та ін. ; за ред. Я. А. Жаліла]; Нац. ін-т стратег. дослідж. Київ: Вид-во Нац. ін-ту стратег. дослідж., 2019. 190 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>
2. Бібліотека українських підручників: <http://pidruchniki.ws/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ph/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=
4. Перша українська політична соціальна мережа: <https://politiko.ua/>
5. Офіційний сайт Верховної ради: <https://www.rada.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Офісу Президента України: <https://www.president.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Кабінету міністрів України: <https://www.kmu.gov.ua/uryad-ta-organi-vladi/team>
8. Міжнародний республіканський інститут. Навчальні ресурси: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy>

Контроль знань

Планується проведення поточного контролю під час аудиторних занять у формі тестового контролю, контроль якості виконання самостійної роботи у вигляді розробки та представлення проєктів індивідуальних завдань; підсумкова атестація у формі усного заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика курсу спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей. Поєднання вивчення змісту теорії і практики сприятиме у вирішенні ряду питань як професійного характеру, так і повсякденного життя фахівцям різних сфер.

Курс передбачає обов'язковість відвідування занять, активну участь в обговоренні питань, попередню підготовку до лекцій і семінарських занять. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача.

Під час роботи над індивідуальними завданнями та проєктами не допустимо порушення академічної доброчесності.